KIBERPEDAGOGIKA ORQALI TA'LIM SOHASINI RAQAMLASHTIRISHGA OID ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA INNOVASIYALAR

Bekchonova Shoira Bazarbayevna – Yangi asr universiteti "Umumta'lim fanlari" kafedrasi mudiri, PhD, dotsent
E-mail: bshb79@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada kiberpedagogika asosida onlayn va aralash ta'lim modellaridan virtual haqiqat va sun'iy intellekt kabi ilg‘or texnologiyalar integratsiyasigacha bo‘lgan ta'lim landshaftini qayta shakllantiruvchi asosiy yutuqlar va paradigma o‘zgarishlari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: kiberpedagogika, innovatsiyalar, yondashuvlar, ta'lim, raqamli inqilob, ta'lim resurslari, onlayn ta'lim, aralash ta'lim

Raqamli inqilob ta'lim manzarasini tubdan o‘zgartirib, misli ko‘rilmagan imkoniyatlar va muammolar davrini boshlab berdi. Kiberpedagogika, raqamli texnologiyalar va pedagogik yondashuvlar integratsiyasi bizning o‘qitish, o‘rganish va bilim bilan shug‘ullanish usullarini qayta shakllantirishda harakatlantiruvchi kuch sifatida namoyon bo‘ldi. Pedagoglar va muassasalar ushbu dinamik landshaftda harakat qilar ekan, raqamlashtirish ob'ektivi orqali ta'lim sohasini qayta belgilab beruvchi zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalarni tushunish juda muhimdir.

Kiberpedagogika orqali ta'limni boshqarish tizimlari, sinxron virtual sinflar va moslashtirilgan o‘qitish ta'lim mazmunini yetkazib berish va shaxsiylashtirishda inqilob qilish usullarini rivojlantirishimiz lozim. Bundan tashqari, hamkorlikdagi va ijtimoiy ta'lim platformalarining yuksalishini, o‘rganish tahlili va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishning kuchini, shuningdek, raqamli asrda kasbiy rivojlanish va treningning o‘zgaruvchan rolini ko‘rib chiqamiz[1, 1761].

Kiberpedagogika orqali ta'limni raqamlashtirishga oid asosiy zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar:

1. Onlayn va aralash ta'lim:

- To‘liq onlayn kurslar va dasturlar;
- Yuzma-yuz va virtual o‘qitishni birlashtirgan aralash ta'lim modellari;

- Sinfga teskari yondashuv, bu erda talabalar shaxsiy darslardan oldin onlayn kontent bilan shug‘ullanishadi;

2. Ta'limni boshqarish tizimlari (LMS):

- Kurslarni o‘tkazish, kontentni boshqarish va talabalarni jalb qilish uchun keng qamrovli raqamli platformalar;

- Misollar: Canvas, Blackboard, Moodle, Google Classroom;

3. Sinxron virtual sinflar:

- Videokonferentsaloqa vositalaridan foydalangan holda real vaqtda, interaktiv onlayn seanslar;

- Masofadan ishtirok etish, hamkorlik va real vaqt rejimida fikr-mulohaza yuritish imkonini beradi;

4. Asinxron ta’lim resurslari:

- Oldindan yozib olingan ma'ruzalar, interfaol darslar va mustaqil o‘quv modullari;

- Turli xil o‘quv uslublari va jadvallarini moslashtirish uchun istalgan vaqtda, istalgan joyda foydalanish mumkin;

5. Shaxsiylashtirilgan va moslashuvchan ta'lim:

- Algoritmlar va ma'lumotlar tahlili mazmuni, tezligi va talabalarning individual ehtiyojlariga moslashish uchun;

- Shaxsiylashtirilgan o‘rganish tajribasi uchun sun'iy intellekt va mashinani o‘rganishdan foydalanish;

6. Virtual va kengaytirilgan haqiqat:

- Haqiqiy dunyo stsenariylarini taqlid qiluvchi immersiv, interaktiv o‘quv muhitlari;

- Turli mavzularda faollikni, vizualizatsiyani va amaliy mashg‘ulotlarni kuchaytirish;

7. Ta’lim uchun mo‘ljallangan mobil ilovalar:

- Turli o‘lchamli, mobil qurilmalar uchun qulay ta'lim mazmuni va baholashlari;

- Muayyan ko‘nikma va malakalarni tan olish uchun raqamli nishonlar;

8. Hamkorlik va ijtimoiy ta’lim:

- Onlayn muhokama forumlari, virtual o‘quv guruhlari va tengdoshga o‘rganish imkoniyatlari;

- Hamkorlikni, bilim almashishni va jamiyat qurishni rivojlantirish;

9. Analitika va ma’lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishni o‘rganish:

- Ta'lim strategiyalarini shakllantirish va natijalarni yaxshilash uchun talabalar ma'lumotlarini to‘plash va tahlil qilish;

- Shaxsiylashtirilgan o‘rganish, aralashuv va o‘quv dasturlarini ishlab chiqishni qo‘llab-quvvatlash uchun tushunchalarni yaratish;

10. Malaka oshirish va tayyorlash:

- O‘qituvchilar malakasini oshirish va uzluksiz o‘rganish uchun onlayn kurslar, vebinarlar va virtual jamoalar;

- O‘qituvchilar samaradorligini oshirish uchun kiberpedagogik vositalar va usullardan foydalanish.

Kiberpedagogikadagi ushbu zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar ta'limni taqdim etish, tajribali va optimallashtirish usullarini o‘zgartirib, raqamli asrda talabalar va o‘qituvchilarning imkoniyatlarini kengaytirmoqda [2, 210].

Biz tadqiq qilganimizdek, kiberpedagogika orqali ta'limni raqamlashtirish ajoyib transformatsiyalar va innovatsiyalar davrini boshlab berdi. Onlayn va aralash ta'limning uzluksiz integratsiyasidan adaptiv texnologiyalar orqali ta'lim tajribasini shaxsiylashtirishgacha bo‘lgan ta'lim sohasi chuqur o‘zgarishlarni boshdan kechirdi. O‘qituvchilar va muassasalar hozirda talabalarning faolligini oshirish, ta'lim natijalarini yaxshilash va talabalarni XXI-asr talablariga tayyorlash imkonini beruvchi ko‘plab raqamli vositalar va yondashuvlarga ega [3, 17].

Oldinga borayotganimizda, texnologik o‘zgarishlarning jadal sur'atlari bilan birga keladigan murakkabliklar va qiyinchiliklarni yengib o‘tish bilan birga, ushbu zamonaviy yutuqlarni qabul qilishda davom etishimiz juda muhim. Kiberpedagogik innovatsiyalar yetakchisi bo‘lib, biz o‘rganish uchun yangi imkoniyatlarni ochishimiz, hamkorlikdagi va inklyuziv ta'lim muhitini rivojlantirishimiz hamda talabalarni tobora raqamli dunyoda rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan ko‘nikma va bilimlar bilan boyitishimiz mumkin [4, 376].

Ta'lim kelajagi, shubhasiz, raqamli bo‘lib, kiberpedagogikadagi yutuqlar barcha uchun yanada dinamik, shaxsiylashtirilgan va o‘zgaruvchan ta'lim tajribasiga yo‘l ochmoqda. Ushbu hayajonli chegarani birgalikda bosib o‘tar ekanmiz, biz talabalarni kuchaytirish, o‘qituvchilarni jasorat qilish va natijada, kelajak avlodlar uchun porloq kelajakni shakllantirish maqsadida texnologiya kuchidan to‘g‘ri foydalanishni fanlar integratsiyasi orqali kuchaytirishimiz zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Dilmurad N. Mamatov, Shoira B. Bekchonova, Yulduzkhan S. Polvonova, Abrorjon Z. Makhmudov . Cyberpedagogy in the Context of Digitality(Scopus). DOI: 10.47750/pnr.2022.13.S03.268. Journal of Pharmaceutical Negative Results ¦ Volume 13 ¦ Special Issue 3 ¦ 2022. 1757-1761

2. Bekchonova Sh.B. Ilmiy va raqamli madaniyat asosida raqamli savodxonlikni oshirish. Zamonaviy taraqqiyotda ilm-fan va madaniyatning o‘rni. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya.15-son. Andijon. 20.03.2022. www.academic.uz. 209-212 b

3. В. А.Плешаков, В. К. Маркова, О. И Воинова. Киберпедагогика: методология, теория и практика. Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Педагогика. 2021 / № 4. 6-21с

4. Noh, S.C.; Karim, A.M.A. Design Thinking Mindset to Enhance Education 4.0 Competitiveness in Malaysia. IJERE 2021, 10, 494.